
Velkopáteční páternoster

Velkopáteční páternoster

Právnická fakulta slavnostně obnovila kabinkový výtah, který jezdí současně v obou směrech, nahoru i dolů. Říká se mu páternoster. To slovo je převzato z latiny: pater noster, otče náš. Prý proto, že výtah připomíná růženec – smyčku, na níž jsou navlečené korálky, s jejichž pomocí se počítají modlitby: deset korálků pro prosby o přímluvu Panny Marie a jeden samostatný pro Otčenáš. Těm deseti by u výtahu odpovídal řetěz a tomu samostatnému kabinka. (Škodolibější výklad hovoří o tom, že se cestující – křesťan nekřesťan – tak bojí, až se modlí.)

Výtah je prostě zařízení praktické i metaforické. Pohyb po vertikále, výstup a sestup, evokuje tajemství lidské existence, jejíž každé „zde a nyní“ přesahuje samo sebe od transcendentního příčinného základu k transcendentnímu příčinnému cíli (latiníci by řekli: od causa efficiens ke causa finalis). Říkám-li „přesahuje samo sebe“, mám na mysli danost, jež předchází a utváří naše svobodné jednání, které je jí podmíněno a které jí má respektovat. Nikdo z nás totiž není sám sobě nejzazší příčinou ani není sám sobě konečným cílem. Nikdo také není beze zbytku vysvětlitelný sřetězením druhotných příčin (chemických, fyzikálních, evolučních, sociálních apod.), jež se sice nepochybně podílejí na tom, kdo/

co jsme, ale nevysvětlují naše poslední „odkud a kam“. A protože jsme bytosti rozumné a svobodné, vplétáme do této metafyzické osnovy svůj jedinečný životní příběh.

Je zajímavé, že metafora výtahu není zcela cizí ani novozákonním textům. Nejvýrazněji ji lze spatřovat ve slovech, která vyřkl Ježíš v evangeliu sv. Jana: „Až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě.“ To řekl, aby naznačil, jakou smrtí má zemřít.“ (12, 32–33) A zde jsme přímo u Velkého pátku: smrt na kříži má být tím okamžikem, kdy byl Ježíš „vyvýšen“. Evangelista ovšem nemá na mysli jenom faktické vyzdvižení na kříž. Spatřuje v něm spíše skutečnost, že Ukřižovaný všem lidem zprostředkovává to, že jejich „odkud a kam“ je ten Bůh, jehož on sám – navzdory svému fyzickému a psychickému utrpení, sociální vyloučenosti, existenciálnímu prožitku nesmyslnosti a náboženskému pocitu opuštěnosti – nazývá milujícím a věrným Otcem. Svým i naším.

Velkopáteční Ježíš tak má být jakýsi zosobněný páternoster. Má přenášet každého člověka od jeho „odkud“ k jeho „kam“. To díky němu se prý může člověk přimykát k Bohu s důvěrou dítěte a modlit se: „Pater noster – Otče náš...“ (srov. Mt 6, 9–13).

Uznejte, že říci něco takového je buď absolutní bláznovství, nebo konstatování nesmírně podivuhodné a krajně závažné skutečnosti. V každém případě stojí za to o tomto velkopátečním poselství uvažovat.

prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D., děkan Katolické teologické fakulty UK